

Lepilová, Květuše

"Tetradí paremiografa" petrohradských bohemistů

Opera Slavica. 2013, vol. 23, iss. 4, pp. 61-62

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/129006>

Access Date: 10. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

etymologií praslovanského slova, která má i své odpůrce,⁸ staroindické etymologické slovníky spojitost se slovanským slovem rovněž nezmiňují. Proto by v takových případech snad bylo vhodnější zůstat při objasňování etymologie slov domácího původu spíše jen v rovině praslovanské.

Není pochyb o tom, že recenzovaná kniha najde velký počet uživatelů nejen z řad odborníků, domácích i zahraničních slovenistů, slavistů a etymologů. Kromě nesporných odborných kvalit se *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika* řadí k dalším užitečným a objevným publikacím, které v poslední době na lublaňském akademickém pracovišti vznikly.⁹

Ilona Janyšková

„Tetradí paremiografa“ petrohradských bohemistů

Котова, М. Ю. – Сергиенко, О. С.: Тетради паремнографа. Выпуск 2: Чешские пословичные параллели русских пословиц паремнологического минимума. Учебное пособие для студентов. Под ред. М. Ю. Котовой. Санкт-Петербургский гос. университет, Филологический факультет. Санкт-Петербург, 2013. 277 с.

V podtitulu má tato příručka pro studenty zpřesňující podnázev „České paralely přísloví s ruskými příslovími paremiologického minima“ a podle předmluvy čerpá v podstatě ze čtyř zdrojů (uvedených vždy také zkratkami), a to: z vícejazyčného slovníku přísloví M. Ju. Kotové «Русско-славянский словарь пословиц с английскими соответствиями» (2000), z paremiologického sociolingvistického experimentu – ze 100 anket českých respondentů z let 2003–2004 (z doktorské disertace M. Ju. Kotové «Славянская паремнология», 2004), z učebnice srovnávací slovanské paremiologie M. Ju. Kotové «Лекции по сопоставительной славянской паремнологии: Учебное пособие для магистрантов» (2010) a z kandidátské disertace O. S. Sergienko «Вариантность чешских и словацких пословиц» (2010).

Přísloví sloužila odjakživa obohacení především obraznosti mluvy. Je to patrné uvedením např. srovnání ze s. 66: *Jablko nepadá daleko od stromu.* (97 resp.). Каковы родители, таковы и дети. Srov. rus. *Яблоко от яблони недалеко падает* (RCCPAS N. 491). Cílem příručky je ukázat variabilitu českých přísloví v řeči, a proto jsou v příručce uvedeny většinou nejen česko-ruské paralely, ale i jejich textové ilustrace, zvolené z různých pramenů, včetně uvedené originální ortografie a punktace. V příručce nejsou představena všechna v současnosti užívaná česká přísloví, ale pouze ta, která jsou paralelami užívaných

⁸ Podrobněji viz *Etymologický slovník jazyka staroslověnského* (red. E. Havlová – A. Erhart – I. Janyšková), Praha: Academia 1989–2008, Brno: TRIBUN EU 2010–, s. 786.

⁹ Srov. zejména France Bezljaj, *Zbrani jezikoslovni spisi 1–2* (red. M. Furlan), Ljubljana: ZRC SAZU 2003, France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika*, sv. 4, 2005 (za spolupráce M. Snoje a M. Furlan), sv. 5, 2007 (M. Snoj – S. Klemenčič), Ljubljana: Založba ZRC, Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar, transliterirana izdaja 1–2* (red. M. Furlan), Ljubljana: Založba ZRC, 2006, Marko Snoj, *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Ljubljana: Modrijan a Založba ZRC, 2009 aj.

současných ruských přísloví (tj. paremiologického minima G. L. Permjakova), a proto další česká přísloví, jak upozorňují autoři příručky, je třeba hledat v českých pramenech, např. ve sborníku F. Šindlera a D. Bittnerové. Ke studiu slouží i závěrečné Otázky k sebekontrolě.

Není bez zajímavosti poukázat na kategorii respondentů M. Ju. Kotové: ze sta bylo 77 žen, 22 mužů (1 respondent pohlaví neuvedl), 87 respondentů bylo ve věku 19–26 let, 8 ve věku 32–44 let a 5 respondentů ve věku 56–68 let. Studentů bylo 85, ostatní byli povoláním ekonom, knihovník, důchodce (učitel, účetní, inženýr), tajemník úřadu, podnikatel a překladačel.

Pro studium českých studentů jsou velmi zajímavá také např. místa, odkud byly čerpány odpovědi respondentů. Příručka zachycuje široký rejstřík českých a moravských měst, začínající Chebem na severu Čech a končících např. Znojmem na jihu Moravy, Ostravou na severovýchodě. Respondenti odpovídali v Praze, Plzni, Jihlavě, Hradci Králové, dalšími městy byly České Budějovice, Český Krumlov, Karlovy Vary, Ostrov, Jindřichův Hradec, Havlíčkův Brod, Tábor, Litoměřice, Hronov, Náchod, Písek, Bechyně, Milevsko, Strakonice, Domažlice, Vimperk, Klatovy, Mladá Boleslav, Soběslav, Třešňovice, Příbram, Kaplice, Rudolfov, Žatec, Horní Cerkev, Vyškov na Moravě, Opava, Hrušovany nad Jevišovkou, Prachatice, Cheb, Zruč nad Sázavou, Janovice nad Úhlavou, Pelhřimov, Ostrava, Frýdek-Místek, Vsetín, Dolní Němčí, Hranice, Znojmo, Strážnice, Kroměříž aj. (dvanáct respondentů uvedlo obecně „město“).

Petrohradská bohemistka Marina Jurjevna Kotova, DrSc. je známa širšímu okruhu českých posluchačů, od r. 2010 studujících v projektu Inovace PGS učitelů ruštiny Centra dalšího vzdělávání učitelů ruštiny při Ústavu slavistiky FF MU. Ne každý doktor věd dovede s fundovaným pohledem na filologii skromně a s odevzdaností vědě přesvědčit své posluchače i svou metodikou semináře jako ona. Dá se navíc předpokládat, že příručka, se kterou přijeli do Brna rušit stážísté petrohradské Filologické fakulty, bude zajímavým studijním materiálem i pro bohemisty Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Srovnávací pohled zahraničních studentů slovanské filologie na bohemistiku českou je cenným přínosem – od r. 2008 s ním přicházejí studovat stážísté katedry slovanské filologie Sankt-Petersburské státní univerzity v rámci dohod mezi jejich univerzitou a univerzitou Masarykovou.

Květuše Lepilová

Reedice Českých přísloví Václava Flajšhans (1911)

Česká přísloví. Sběrka přísloví, prúpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Vybral a uspořádal Václav Flajšhans ve dvou svazcích A–N, O–Z. 2. doplněné vydání. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2013, ISBN 978-80-2443-329-5.

O nové, druhé rozšířené vydání slovníku po stu letech se s finanční podporou MK ČR zasloužilo Vydavatelství UP Olomouc (ředitelka RNDr. Hana Dziková). Originál vydala Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a Nakladatel-